

METÁR SZEREPE ÉS A KOCKÁZATMENEDZSMENT A MEGÚJULÓ ENERGIA PROJEKTEKBEN

2016.12.01.

Az Energetikai Szakkollégium Déry Miksa emlékfélévének hetedik és egyben utolsó előadásán a megújuló energetikai beruházásokról két nézőpontból is hallhatott egy-egy előadást a jelen lévő közönség. Az est első felében Varga Katalin, a Magyar Energetikai- és Közműszabályozási Hivatal (MEKH) munkatársa ismertette az új Megújuló Energia Támogatási Rendszert, azaz a METÁR-t. Az est második felében Ifj. Chikán Attila, az ALTEO Energiaszolgáltató Nyrt. alapító vezérigazgatója beszélt a megújuló energetikai projektekről befektetői szemszögből.

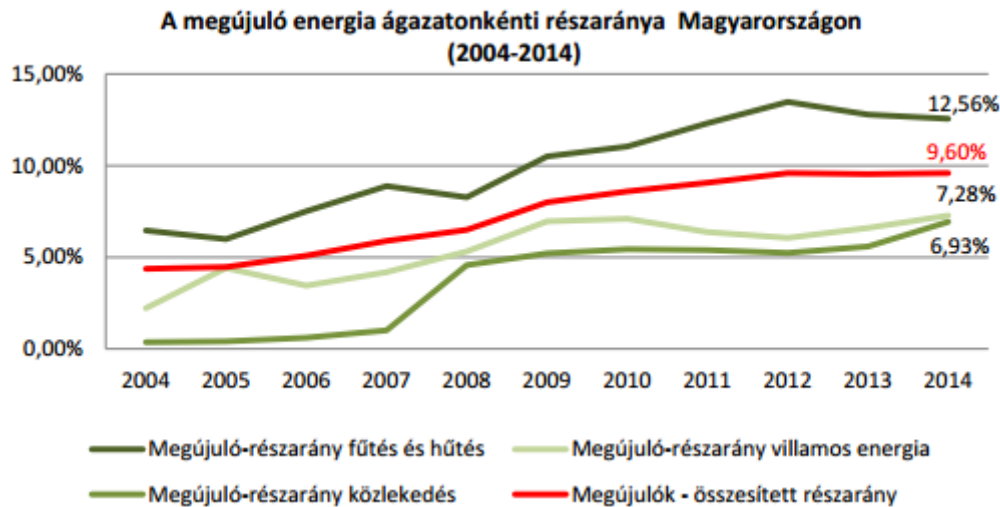
AZ ÚJ MEGÚJULÓ ENERGIA TÁMOGATÁSI RENDSZER –A METÁR BEMUTATÁSA

Első előadónk, Varga Katalin a MEKH zöld gazdaság szakértője volt, aki a hivatalban a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos elemzésekért felelős. Korábban az Energiaklub Szakpolitikai Intézet és Módszertani Központ Egyesületnél volt a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos projektek vezetője.

Bevezetésként ismertette az Európai Unió által meghatározott 2020-as célt, mely a bruttó végső energiafelhasználásból a megújuló energiafelhasználás 20%-os EU-s részarányának elérése, és ezen belül Magyarországon e részarány 13%-ra növelése, melyhez képest hazánk 14,65%-ot vállalt.

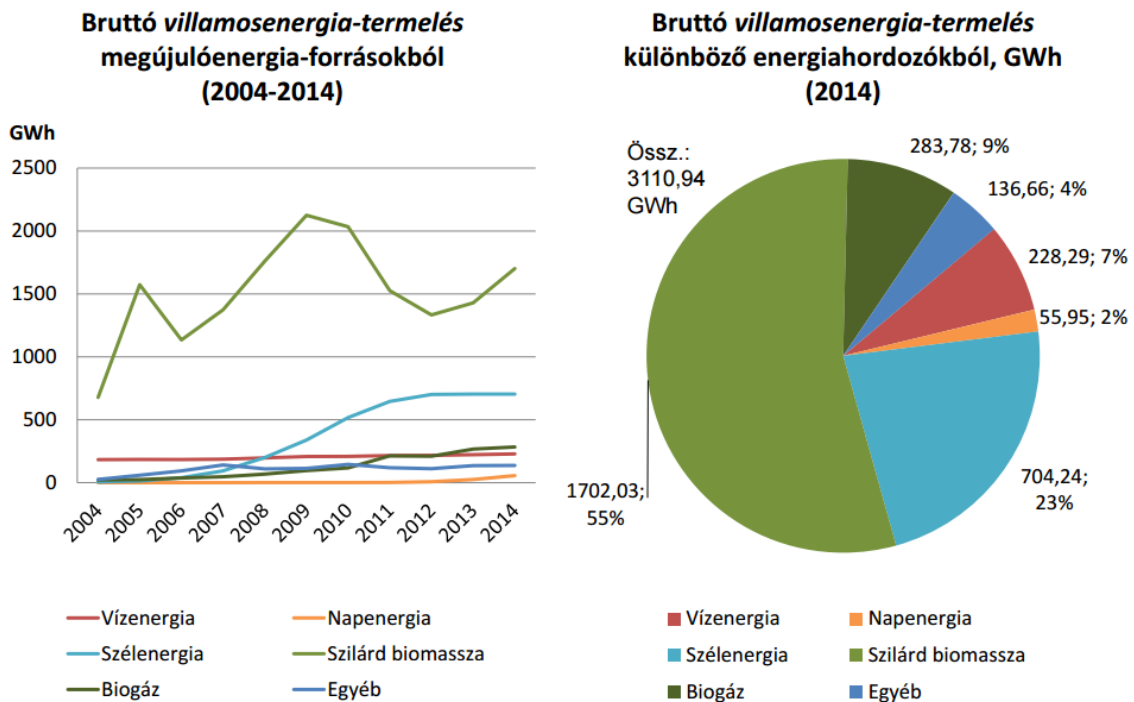
Kérdés, hogy mi várható 2020 után? Előadónk szerint 2020 után csak EU-s célok lesznek, tagállami szintű célok és irányszámok nem.

Fontos még megemlíteni, hogy a megújuló részarány tekintetében a közlekedési szektorra is van egy 10%-os irányszám, mely nem csak a bio-üzemanyagokra vonatkozik, hanem magába foglalja a közlekedésben felhasznált megújuló villamos energiát, a megújuló alapú gázt és a biometánt is.

1. ábra: A megújuló energia ágazatonkénti részaránya Magyarországon

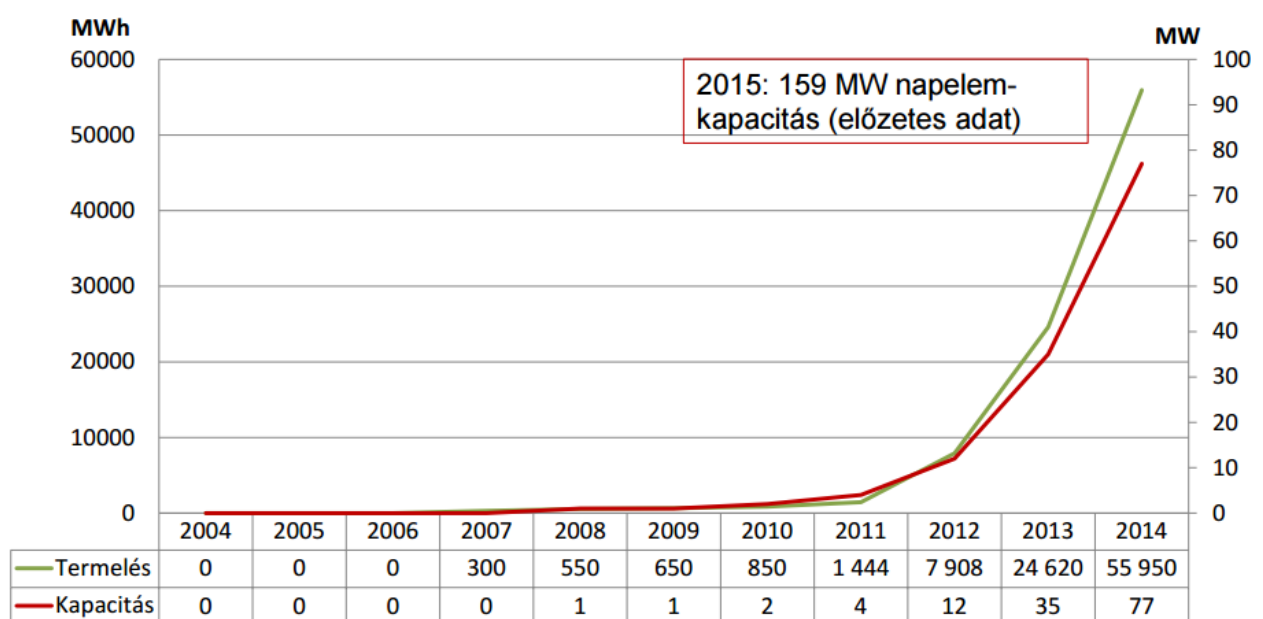
Az 1. ábra a megújuló energia ágazatonkénti részarányát szemlélteti hazánkban. Jól látszik, hogy a hazai részarány jelenleg a fűtés-hűtés területén a legjobb, melynek a legnagyobb részét a lakossági tűzifa-felhasználás teszi ki. A megújuló részarányok növekedésének egyik oka, hogy csökkent Magyarország bruttó végső energiafogyasztása, így ugyanannyi megújuló termelés mellett is kedvezőbb részarány mutatkozik.

2. ábra: Bruttó villamosenergia-termelés megújuló energiaforrásokból 2014-es megoszlása, illetve 2004-2014 közötti változása

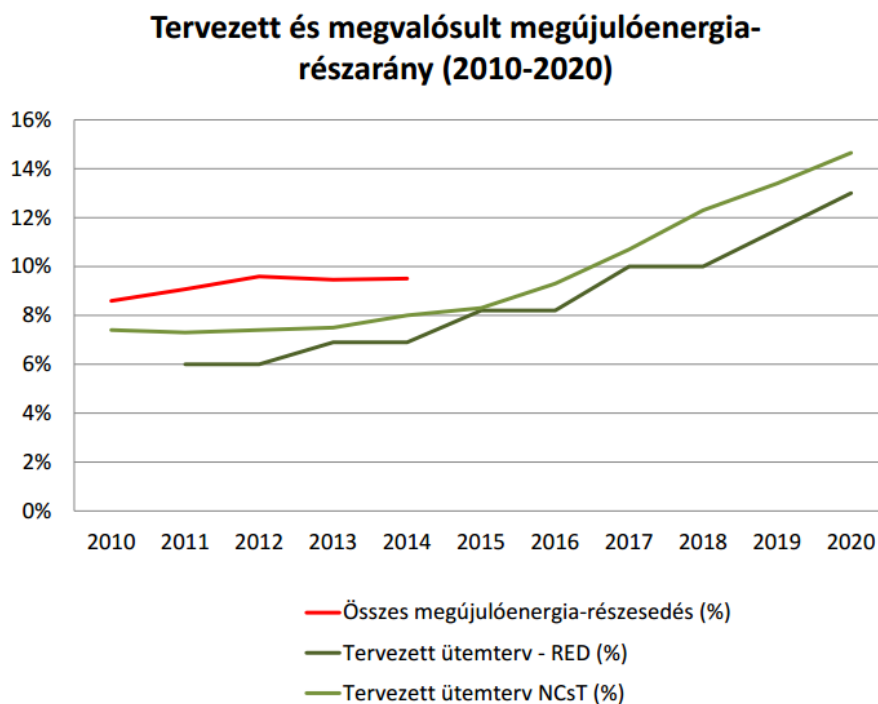
Mint ahogy a 2. ábra is mutatja a nap- és szélenergia a hazai villamosenergia-mixben a többi megújuló energiaforráshoz képest jelentősen kisebb részarányt képvisel. Ez annak tükrében érdekes, hogy külföldön most ez a kétféle termelés nagyon népszerű, ezek fejlődnek rohamosan. Emellett a szilárd biomassza termelése rendkívül ingadozó volt az elmúlt 12 évben, melynek hátterében többszöri jogszabályváltozás áll. Többször módosult az, hogy a vegyes tüzelésű erőművek (szén- biomassza együtt égetése) szerepelnek-e a kötelező átvételi rendszerben vagy nem. Így mikor épp a jogszabály hatálya alá tartoztak, akkor a biomassza-termelésük is beleszámított a megújuló energiaforrásokból termelt villamos energiába.

A szélenergiából származó villamosenergia-termelésben is megfigyelhető változás, ugyanis 2010-11-ig nagyon szép növekedés volt megfigyelhető, azonban 2012-től kezdve nem helyeztek üzembe már újabb szélerőműveket. Ezzel ellentétben a beépített napelem-kapacitás az utóbbi pár évben mindig jelentősen meghaladta az előző évi értéket, mint ahogy azt a 3. ábra is mutatja.

3. ábra: Bruttó villamosenergia-termelés és beépített kapacitás alakulása napenergiából

A 4. ábra alapján látszik, hogy jelenleg viszonylag jó helyzetben vagyunk a tekintetben, hogy az összes tényleges megújulóenergia-részesedés magasabb, mint a tervezetben lefektetett részesedés. Azonban az is látható, hogy a következő években valamennyi ütemterv szerint meredek növekedés szükséges, hogy elérjük ezt a 2020-as kötelező részarányt, azonban a jelenlegi helyzetben nem látszik, miként fog a valóságban ez a meredek növekedés létrejönni.

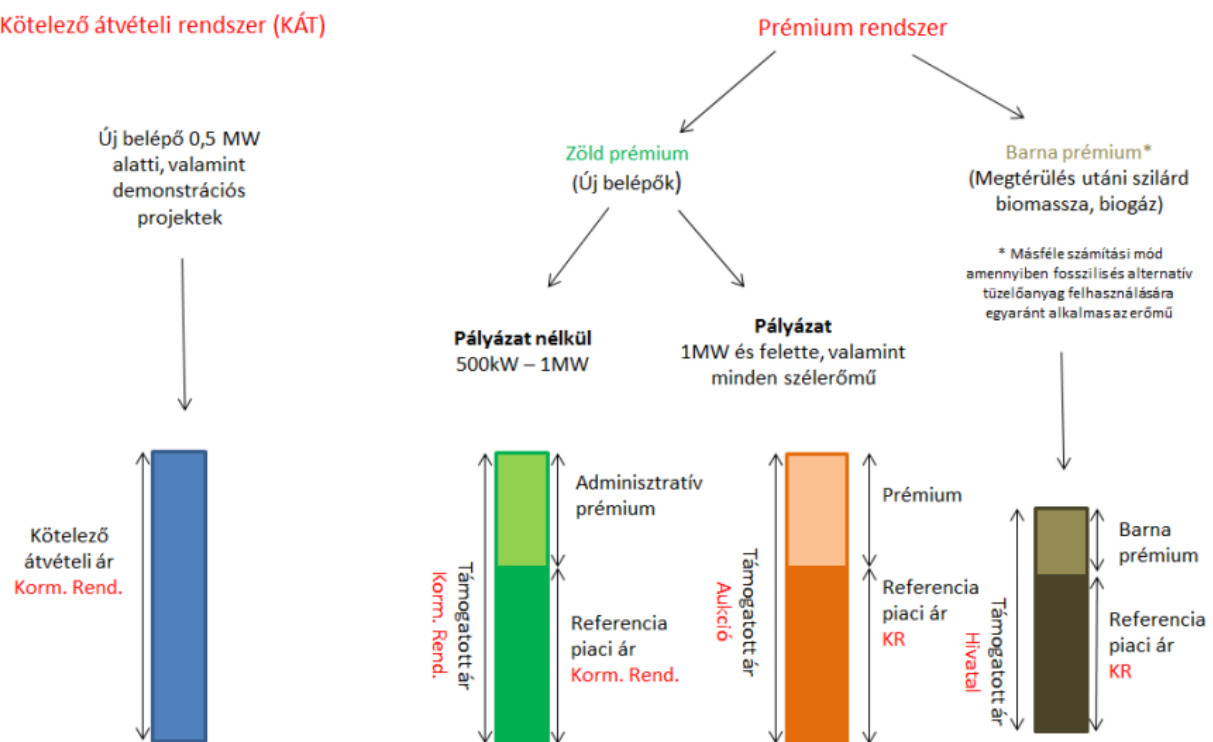
4. ábra: A tényleges és a különböző tervezetekben megállapított megújuló részarány

Varga Katalin ezután ismertette a megújulókat ösztönző különféle támogatási rendszereket is, mint például a versenyeztetési eljárásokat, a kötelező átvételi tarifás rendszereket, a prémium-rendszereket, a kvóta-rendszereket, illetve a beruházási támogatásokat és adómentességi, adókedvezményi előnyöket is.

Előadónk elmondta, hogy a 2017 januárjában debütáló METÁR célja az lenne, hogy segítségével ösztönözni lehessen a befektetőket új beruházások megvalósítására, mellyel az ország közelebb jutna a 2020-as vállalt célérték teljesítéséhez. A METÁR bevezetésével nem szűnik meg az eddigi kötelező átvételi rendszer (KÁT), a 2016. december 31-ig kiadott engedélyek még részesülnek a KÁT rendszerből származó támogatásban a kiadott támogatási határozatoknak megfelelően.

Az 5. ábra is mutatja, hogy a METÁR több különböző támogatási formát foglal magában, attól függően, hogy az egyes beruházások melyik csoportba tartoznak. A 0,5 MW alatti termelők továbbra is a kormányrendelet alapján meghatározott kötelező átvételi áron tudják majd értékesíteni a villamos energiát, és megmarad a lakossági, háztetőkre telepített napelemekre vonatkozó szaldó-elszámolás is (ún.-háztartási méretű kiserőművek számára), így ezek termelése továbbra is egy előre, jól és könnyen számítható hozamot fog eredményezni. Az újdonság a 0,5 MW feletti termelőknél jelentkezik. Ez esetben 0,5 - 1 MW között pályázat nélküli, 1 MW felett pedig pályázatos zöld prémium rendszer fog üzemelni. Ennek keretén belül a referencia piaci áron felül prémium támogatás jár. A referencia ár és a prémium összegéből adódik a támogatott ár, mely a pályázat nélküli kategóriában kormányrendelet útján, míg a pályázatos kategóriában aukció formájában kerül megállapításra.

Kötelező átvételi rendszer (KÁT)

5. ábra: A METÁR fogalmi rendszere, a támogatások rendszere

Fontos megemlíteni, hogy az összes szélerőműnek mérettől függetlenül pályázni kell a zöld prémiumra, illetve hogy a biomassa alapú erőművek barna prémium rendszer szerint is kaphatnak támogatást a megtérülésüket követően, melynek célja, hogy ezen erőművek ne álljanak le, mikor megszűnik a támogatásuk, hanem tovább

üzemeljenek. Olcsóbb egy már meglévő erőművet tovább üzemeltetni, mint egy újat építeni. Ha egy vegyes tüzelésű erőmű át tud állni biomassza tüzelésről fosszilis tüzelésre, egy másfajta számítási módszer alkalmazandó. A jogalkotó meg szeretné előzni azt a fajta viselkedési módot, hogy míg kap támogatást az erőmű addig biomasszával üzemel, viszont utána átvált fosszilis tüzelőanyagra.

Bár a METÁR 2017. január 1-jén indul, ekkor még nem a teljes tartalommal. Az Európai Bizottság jóváhagyásáig a METÁR egy jelentős részét nem lehet bevezetni. Ebből kifolyólag a január 1-jei induláskor még nem lesz bevezetve a barna prémium rendszer és nem lesznek külön kezelve a demonstrációs projektek, az ún. csoportmentességi EU rendelet miatt, illetve a megtérülési diszkontráta nem lehet majd nagyobb, mint a releváns swapkamatláb 100 bázisponttal növelt értéke, így jelenleg maximum 3,13% lehet csak. Mindezekon felül a Bizottsági jóváhagyásig a támogatás projektenkénti értéke nem lehet nagyobb 4,5 milliárd forintnál, illetve a teljes támogatási keret nem haladhatja meg a 45 milliárd forintot.

MEGÚJULÓ ENERGETIKAI PROJEKTEK BEFEKTETŐI SZEMMEL

Az est második előadója Ifj. Chikán Attila volt, aki az ALTEO Energiaszolgáltató Nyrt. vezérigazgatója a társaság alapítása, 2008 óta. Korábban öt éven keresztül az EETEK Holding befektetési igazgatójaként tevékenykedett, valamint dolgozott pénzügyi és befektetési elemzőként is.

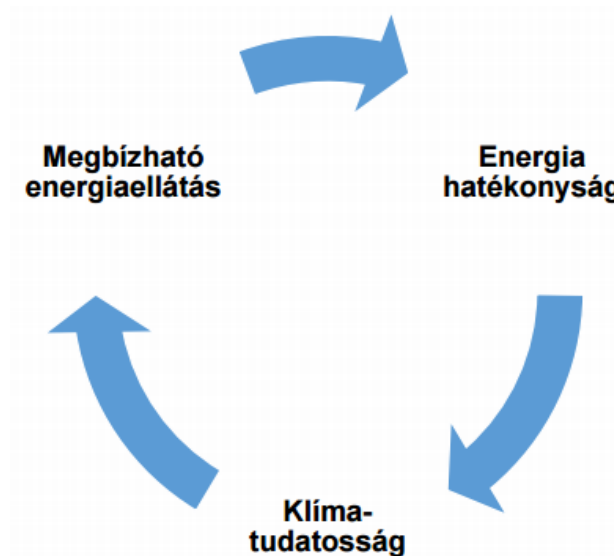
„MA EURÓPÁBAN NEM ÉRI MEG
ERŐMŰVET ÉPÍTENI. SEMMILYET. TEHÁT
PÉNZÜGYI BEFEKTETŐI SZEMMEL
ERŐMŰÉPÍTÉS CÍMŰ ELŐADÁS
NYUGODTAN LEHETNE ÜRES SLIDE.”

Ifj. Chikán Attila azzal kezdte előadását, hogy a jelenlegi villamosenergia-árak mellett nincs olyan erőművi technológia, amelyet megérné megépíteni. Ennek ellenére mégis épülnek új erőművek, melynek több oka lehet. Az egyik lehetséges ok, hogy a befektetők abban bíznak, hogy hosszú távon megváltoznak a viszonyok és meg fog térülni a befektetés. Másik lehetséges ok, hogy a növekvő fogyasztói igények és az előregedés miatt az újabb és újabb erőművek kiesése a termelésből kapacitáshiányhoz vezethet, melyet elméletileg lehetne importból fedezni, azonban ez ellátásbiztonsági szempontból nem előnyös.

E kapacitáshiány pótlásánál a legfontosabb kérdés nem az, hogy szükség van-e megújuló energiateljesítményre hanem, hogy mindegy milyen arányban lenne szükség. A korábban már említett okból, azaz hogy befektetői szemmel nem éri meg erőművet építeni, az államnak támogatással kell az ilyen projekteket ösztönöznie. Az Európai Unió úgy döntött, mivel szükség van az erőműépítés támogatására, hogy elsősorban klímavédelmi okokból a megújulókat fogja támogatni, ugyanis azzal nem csak a kapacitások fenntartását, növelését tudja elérni, hanem a CO₂ kibocsátás csökkentését is. Így Európában elsősorban nap- és szélenergia épül, e mellett földgázüzemelésű erőművek is létesülnek, ugyanis ezzel a technológiával lehet könnyen szabályozni a rendszert.

Fontos még, hogy hosszú távon érdemes lenne a megújulókat is diversifikálni – mondta el előadónk – és nem csak a napra gondolni. Jobb lenne itt is portfólióban gondolkodni úgy, mint ahogy érdemes a teljes termelés esetén is, azaz nem csak megújuló, hanem atom és fosszilis alapú termelést is érdemes működtetni.

Ebből következik hogy a 6. ábra által bemutatott „trilemmára” kell jó választ adni országos és vállalati szinten is. Tehát bármilyen energiarendszerről beszélünk is, azzal mindenki egyetért, hogy ennek hatékonynak és költséghatékonnak is kell lennie, azaz a fenntarthatóság is egy fontos szempont.

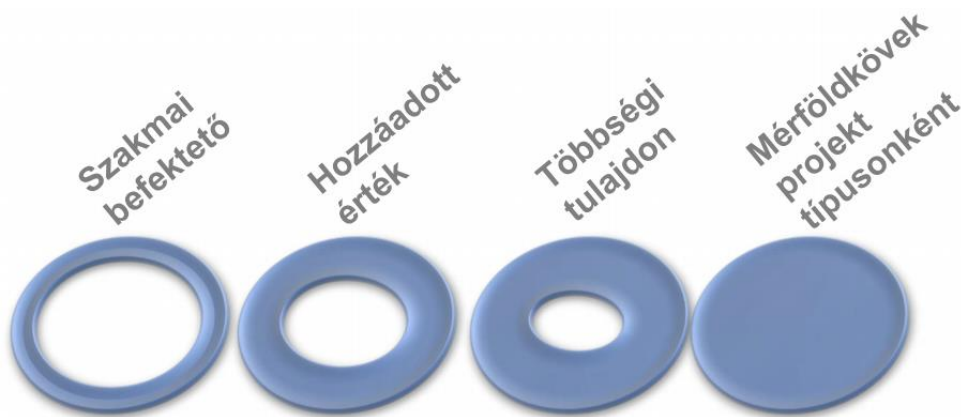
6. ábra: A projektek megvalósításakor figyelembe veendő döntési „trilemma”

Fontos még az ellátásbiztonság kérdése is. Országos szinten egyértelmű, hogy miért szükséges, de kevésbé triviális, hogy vállalati szinten is hasonlóan sarkalatos pontot képvisel, ugyanis bizonyos technológiák esetén, ha megszűnik az energiaellátás, akkor hatalmas károk keletkezhetnek, melyeket jobb megelőzni, és megakadályozni bekövetkezésüket.

A harmadik fontos szempont a klímatudatosság, mely az iparvállalatoknak is fontos, ugyanis marketing szempontból ez hasznosítható. Ha egy irodaház vagy egy autógyár a lehetőségeihez képest zöld tud lenni, azt a vásárlók értékelik, és így piaci pozíciót tud szerezni magának a cég. Jelenleg már valós stratégiákról van szó, nem csak PR és marketing szövegről, ugyanis a fogyasztók – szerencsére – ennél már szemfülesebbek.

„AKI EZT JÓL CSINÁLJA,
ANNAK EZ LEHETŐSÉG, AKI
NEM, AZ PEDIG LEMARAD.”

A kockázatkezelésnek több módja is lehet. Az egyik ilyen, mikor portfóliót tart az ember, így ha az egyik ágazat nem teljesít olyan jól, attól még a cégcsoport tovább tud működni, ugyanis a többi ágazat fenntartja a pillanatnyilag kevésbé jövedelmező, esetleg akár veszteséges ágazatot is. A másik, mikor szakmai befektetőként viselkedik egy cégcsoport, és nem pénzügyi befektetőként, illetve csak olyan tevékenységet végeznek, melynek hozzáadott értéke is van. A kockázatkezelés további formája, hogy a menedzsment jogokat az adott cég gyakorolja, akár speciális szerződéssel, akár többségi tulajdonosi alapon, így kevésbé van kiszolgáltatva a többi tulajdonosnak.

7. ábra: Befektetési alapelvek

A lényeg tehát, hogy meg kell találni az adott energetikai megoldás optimum pontját, ahol az ügyfelek igényei 100%-osan ki vannak elégítve, de mindezt a vállalat a legkisebb költséggel, és a legnagyobb szolgáltatásbiztonsággal oldotta meg. Ahhoz, hogy ezt az optimum pontot megtalálja az ember, és ki is tudja használni, különböző üzletágakra van szükség egy cégcsoporton belül is, így a piac jelenlegi helyzetét figyelembe véve lehet a hangsúlyokat úgy eltolni, hogy minél közelebb kerüljön a vállalatcsoport ehhez a bizonyos optimum ponthoz.

Összegezve az est során elhangzottakat: 2017. január elsején bevezetésre kerül a METÁR, mely a jelenlegi kötelező átvételi rendszert hivatott leváltani az új európai trendeknek megfelelően, azonban jelenleg csak csökkentett tartalommal indulhat el az Európai Bizottság jóváhagyásáig.

A megújulóknak szerepük van és lesz az ország energiasztratégiájában, ebbe a versenyszférában is érdemes befektetni, azonban itt is, mint minden befektetés esetén sok szempontot figyelembe kell venni, a kockázatokat jól kell kezelni.

Pakai Kristóf

Az Energetikai Szakkollégium tagja